

УДК 371.315

СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ РЕСУРС ВОЛОНТЕРСТВА

Козубовський Ростислав Володимирович

м. Ужгород

В статті розглядаються питання волонтерського руху. Аналізуються особливості волонтерського руху в Україні та за рубежем. Наголошується, що важливим ресурсом волонтерства в Україні є студентська молодь. Особливо це стосується студентів – майбутніх фахівців соціальної сфери, які, працюючи волонтерами, вдосконалюють уміння і навички майбутньої професійної діяльності в соціальній сфері.

Ключові слова : волонтерський рух, студенти, професійна підготовка.

Волонтерський рух є надзвичайно поширеним у багатьох країнах світу. В Україні перші волонтер-

ські організації почали створюватися тільки в середині 90-х років ХХ століття. Відповідно, наукові дослідження даного феномену поки що не є достатньо глибокими. Окремі аспекти волонтерства розкрито в працях вітчизняних науковців О.Безпалько, З.Бондаренко, І.Звереві, А.Капської, Т.Лях, Ю.Поліщука, С.Толстоухової та ін.

У Загальній декларації волонтерів відзначається, що волонтерство – це добровільний вибір, який виражає особистісні погляди і позицію; передбачає активну участь громадянина в громадському житті; сприяє покращенню якості життя, поглибленню солідарності між людьми; зумовлює реалізацію основних людських потреб на шляху побудови більш

справедливого суспільства; сприяє більш збалансованому економічному і соціальному розвитку; виражається зазвичай у спільній діяльності в рамках різних асоціацій тощо[1].

Слід підкреслити, що волонтерська діяльність, по-перше, не повинна здійснюватися в основному для фінансової винагороди, хоч компенсацію витрат і деякої символічної оплати можна передбачити. По-друге, діяльність повинна здійснюватися згідно власної доброї волі індивіда. По-третє, діяльність повинна приносити користь іншому індивіду, або суспільству в цілому, хоч визнається, що волонтерська діяльність може приносити певну вигоду і волонтеру. На нашу думку, це, насамперед, моральне задоволення.

Волонтерська діяльність – це шлях самопізнання і самоперевірки. Тому у добровільній роботі беруть участь різні категорії волонтерів. Водночас, зауважимо, що найбільш численною категорією волонтерів в Україні є молодь, особливо студенти ВНЗ.

Волонтерство – один із видів залучення молоді до відстоювання активної громадянської позиції, який дозволяє проявити максимально свої здібності та вміння, завдяки яким можна допомогти іншим людям у вирішенні їх проблем. Молоді люди гостро бачать соціальну несправедливість; розшарування суспільства; оточуючих людей, які потребують допомоги, і, головне, мають сили та натхнення своїми діями допомогти іншим.

Волонтерська діяльність в Україні здійснюється за такими основними напрямками: надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, багатодітних, безпритульних осіб, що потребують соціальної реабілітації; здійснення догляду за хворими, інвалідами, самотніми, людьми похилого віку; надання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав та інтересів; проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереження культурної спадщини; надання допомоги для ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру тощо.

У процесі участі у волонтерському русі формуються лідерські якості молодих людей. Лідерські якості – важливі характеристики сучасної людини, адже в останні роки все більше стверджуються цінності творчої і інтелектуально розвинутої людини. А це, в більшості випадків, можливе за умови вміння людини постояти за себе, досягати поставленої мети, бути лідером. Ведуться дискусії про вродженість чи набутість лідерських якостей, однак очевидно, що такі якості необхідно виховувати в собі. Лідерські якості також виховуються під час перебування молоді особи в межах певної інституції (школи, навчального закладу, громадської організації тощо).

Для молодих людей участь у волонтерській діяльності – це є можливість:

- здійснення допрофесійної підготовки, професійне самовизначення та становлення;
- оволодіння знаннями та практичними навичками соціальної роботи;
- здобуття досвіду індивідуальної та групової роботи з ровесниками та дорослими;
- цікаво провести дозвілля, змістовна зайнятість, можливість допомогти іншим;

- розвитку лідерських якостей, творчих здібностей, самовираження та становлення молоді людини як особистості, як активного члена суспільства;
- участі у процесах прийняття рішень, які стосуються молоді.

Сьогодні в Україні понад 1,5 млн. молодих людей – студенти вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. Тому молодіжний людський капітал – студентство є одним з найважливіших ресурсів волонтерської роботи.

Не буде помилкою стверджувати, що особливість волонтерського руху в Україні полягає у тому, що найчисельнішою групою волонтерів, які працюють у соціальній сфері, є учнівська та студентська молодь. В США, наприклад, на відміну від України, волонтерський рух дуже поширений серед пенсіонерів. Участь молодих людей у волонтерському русі дає їм змогу зробити особистий внесок у розв'язання соціальних проблем, випробувати свої можливості, беручи участь у проектах і програмах соціальної спрямованості. Саме серед студентів найчастіше виникають і розвиваються різні молодіжні рухи, організації.

Навчання у вищому навчальному закладі співпадає з початком періоду зрілості, який характеризується посиленням свідомих мотивів поведінки. Стають більш стійкими такі якості особистості, як цілеспрямованість, рішучість, витримка, наполегливість, принциповість, самостійність, ініціативність, уміння володіти собою.

У процесі участі студентів у волонтерському русі ці якості мають змогу розвиватися і сприяти подальшому професійному розвитку майбутніх фахівців, особливо – соціальної сфери.

Для реалізації в громадянському суспільстві суб'єктної позиції майбутніх фахівців соціальної роботи в різних видах діяльності особистості необхідно мати громадянську позицію. У зв'язку з цим процес навчання і виховання майбутніх фахівців соціальної роботи в університеті повинен бути спрямований на забезпечення умов їх успішної громадянської соціалізації.

Громадянська соціалізація являє собою процес засвоєння молоддю певної системи знань, норм, цінностей і традицій у трудовій, політичній і правовій сферах життєдіяльності, що дозволяє функціонувати в якості повноправного члена суспільства. Однією із складових «громадянської соціалізації» є професійна соціалізація, що дозволяє придбати знання, освоїти навички в одній або кількох професіях. Результатом громадянської соціалізації виступає громадянська позиція особистості, яка, перш за все, полягає в умінні відстоювати свої погляди і переконання. Формуванню громадянської соціалізації в значній мірі сприяє активна участь студентів у волонтерській діяльності.

Отже, залучення майбутніх фахівців соціальної роботи у волонтерську діяльність може дозволити сформувати особистість громадянина, який повноправно функціонує у професійній сфері.

Слід підкреслити, що в студентському колективі існують реальні сприятливі умови для формування особистості майбутнього фахівця.

Колектив у волонтерському русі виконує 5 осно-

вних функцій:

- організаційну, оскільки є організатором життя і діяльності студентів; студенти самі планують і реалізують свої плани, підводять підсумки, аналізують результати діяльності;
- комунікативну, тому що спілкування є одним з важливих факторів життєдіяльності колективу, при цьому між студентами встановлюються вибіркові особистісні і ділові відносини, які можуть бути більш або менш тривалими;
- виховну, оскільки колектив створює свій моральний мікроклімат, є носієм моральних, політичних, естетичних цінностей і переконань, завдяки чому виявляє виховний вплив на студентів;
- професійну, оскільки студенти-волонтери навчаються у вищому навчальному закладі і профе-

сійна спрямованість проявляється у формуванні в них інтересу до майбутньої діяльності через волонтерську роботу;

- стимулюючу, яка забезпечує формування значимих для студентів стимулів до участі у волонтерській діяльності, регулює взаємовідносини і поведінку студентів, стимулює розвиток їх активної позиції.

Таким чином, у студентському колективі на основі взаєморозуміння, взаємоповаги і взаємної відповідальності виникають сприятливі умови для організації волонтерського руху, гармонізації особистих і суспільних інтересів, професійного становлення студентів і ефективного формування у них професійної спрямованості.

Література та джерела

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг.ред. І.Д.Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.

В статье рассматриваются вопросы волонтерского движения. Анализируются особенности волонтерской деятельности в Украине и некоторых зарубежных странах. Подчеркивается, что важнейшим ресурсом волонтерства в Украине является студенческая молодежь. Особенно это касается студентов – будущих социальных работников, которые во время работы волонтерами совершенствуют умения и навыки будущей профессиональной деятельности в социальной сфере.

Ключевые слова: волонтерское движение, студенты, профессиональная подготовка.

The author of the article has considered the issues of volunteer movement. The main peculiarities of volunteer activity in foreign countries and Ukraine have been analysed. It is underlined that important resource of volunteer activity in Ukraine are the students, especially the students of social work departments. They work as volunteers and improve their professional knowledge and skills in social sphere.

Key words: volunteer movement, students, professional training.